

Vredništvo:

na Travaluku št. 277. I. nadst. (ose
skrbí tudi za razpošiljanje lista).

Prejemajo se za plačilo vsakodnevno
obznanila tudi v neslovenskem jeziku.

Plača se za vsako nalogo vsak 5
gold. če se oglasilo samo enkrat na-
listno, če dvakrat, 6 gold., če trikrat,
10 z. v. n. — Sloves tega je vsak
krat 30 z. za ktempelj.

Vredništvo:

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 24. julija 1868

Izboja vsak petek.

Velja po podti pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 60 z.; za
četrt leta 80 z. Kdor sam po-rje po-
stija, plača za celo leto samo 2 g. 50
z., za 1/2 l. g. 30 z., za četrt l. 20 z.

Narodilna pisma in reklamacije naj
se pošiljajo vredniku.

Posamni listi se prodajajo v Goricí
v bukvarnici S. Sohar-Jovi na Travní-
ku po 5 soldov.

Pred našim pragom.

VI.

Rekli smo v predpolednjem členu, da začetno
gledati v bližnjo prihodnost, ta pa da stojimo pred vpra-
šanjem: *Quid consilii, kaj in kako* nam je posiljal
dalati; pred zaprtimi vrati da stojimo, ter ključ do njih
da brani vratarica sprava. V V. členu smo govorili o
pogojih spravne pogodbe med starejšo, zmernejšo in med
„krepko“ našo stranko. In lejte, ob istem času ko na-
ša razprava v Gorici, so se tiskale tudi v Mariboru to-
le besede: „... „Na tleh leže Slovenstva stebri stari“
(ne verjamemo Vr.), ker stareji srpo gledajo na mlajše,
mlajši nezaupno na dosedanje voditelje, ker se privat-
no roke vijó (?) nad vodenjem naših zastopnikov, a
vendar v časniko pišejo zagovori, ki niso hoteli iz po-
reza (nam nerazumljivo Vr.); ker se zarote delajo med
narodnjaki, da ima ta ali oni naših listov propasti, naj
velja kar boče itd. (mi vemo do sedaj to samo o „Do-
movini“ Vr.), narod pa bolj in bolj hira in pojema
(svojčeno! Vr.). Glas govora, slova, je izredno pomanj-
šava, našel bo obilnega odmeva po slovenski zemlji,
samo naj bo zares sprava, a ne zopet zanjeljivo zapo-
vedovanje na oni in pohlevno uboganje na drugi strani.
Sicer nedokazana (!) beseda goriškega tednika, da slo-
venski narod ne hodi za nami, spekla nas je borno
malo; kar nas poče, je to, da nam nihče ne more po-

Podlistek.

Zvezdar.

(Posl.-ah-).

V.

Na trgu, ki se sprošira pred poslopjem starih
brabanskih vajvodov, pred prebivališčem Maks-Emu-
nuela, je stala nekaj dni že krasna koliba na kolosih.
Bila je okinčana, kakor da bi bilo gledišče, z zagrinja-
lom, sukarijami, lestenci, zercali. Na velikih bakrenih
ploščah so bili nakopičeni beli kupi testa, in pred ve-
likansko pouvo je sedela pekarija skladancev. V svitu
večernega solca se je zlati kinč njene glave lepo
avetlöl, ko so njene lepe roke testo v poavp metale.
Pravili so jej „kraljica skladancev.“

Dokler sedi pred pouvo, je vse polno okinčanih
gospodov okoli vozov, kateri komaj pričakujejo, dasue-
jo težek tolar za puhlo pekarijo podariti.

Pa lepa i vljudna je bila skladancev kraljica, Ona
ni bila navadna nizkozemeljska pekarija skladancev, ka-
koršnih je bilo veliko, ki so za majhen denar kmetom
skladance prodajale. Le eno uro zvečer je „kraljica“
svoje skladance tako drago prodajala, da bi bil vsak
lahko mislil, da taka kupčija mora imeti posebne vzroke.

In res so meščani z glavami majali, pa so se
veliko krat ustavili, pa gledali radovedni na „kraljico.“

Kaj se vam zdi o teh laseh in o tem česanji je
rekel majhen možičelj svojemu tovaršu. Ali je bilo v
našem mestu v zadnjih tridesetih letih ženitvanje, pa da
ne bi bil jaz, Janez Striznik, peruko ženinu z moko
potrosil, ali pa da ne bi bil nevesti las kodral? Kdo
se predrzne to tajiti... kdo? — pa takih las nisem ni-
koh česal... pa kako so spletene!

vedati, za kom narod hodi (munda že za „Novicami“
Vr.) da pa mora konečno zvedeti, pri čem je, in da
mora vsakemu pravemu rodoljubi na srečo biti, da na-
rod to izve brez ozira na toga ali onega“. — Priznamo
je tedaj, da nam je sprava in sloge treba. Razpor pa,
ne gledé na osebo, ne zadeva menda toliko cilja in
konca, ampak pot, ktera do njega drži. Nekteri pravi-
mo: Ta pot je nar boljja, drugi pa trdijo: Bog varuj!
tista pot pelje v pogubo: zveri, tolovaji nas že med-
potoma čakajo, konce nje pa roži propad. Za voljo
Božjo, ne silite nas hoditi po tisti poti. Po kateri pa?
povejte! Ta zmanjkava sapa zanimavom. — Njim in nam
je prišel te dni na pomoč sastavek „Bog visoko, a co-
sar daleko“ v „Sl. Narodu“ št. 45. od 18. t. m. (iz
kteroga smo posneli tudi besede o „spravi“). Mi naha-
jamo v tem spisu nekak most med razprtima našima
strankama, zmernejšo in krepko. Ime mostu je *positiv-
nost*. In tega nam pred vsem drugim treba: da se — vsi —
izrijemo in izvijemo iz brezdná zamikavnosti ter pre-
stopimo na trdna tla pozitivnosti. „Narod“ piše tako-le:

„Če se bo hotel slovenski narod v svoji borbi za
ravnopravnost in svobodo svojemu cilju zdatneje bližati,
kakor se je to do zdaj godilo, moral bi to toliko pri-
poročano politiko tihega in trpivega upora zapustiti,
polskati si pozitivne podloge, pravne orožja, potem
pa ga rabiti glasno, brezozirno, določno in dosledno.
S promislekom pišemo: pozitivne podloga in pravice,

„Poberi se stari mokosipavec“, godruja tisti stro-
jar, ki je tako nesrečno Muzo predstavljal, kedar je
bilo pojedovanje v svetovavnici, spodobi se ne, da o-
četje in meščani na trgu zijala prodajajo, pa vlačuga-
rico gledajo.

Lasje „kraljice“ so pa bili tako spleteni, da so
imeli obliko dvojih src, ki ste bili drugo v drugo zaviti.
Prestreljeni ste bili z dvojnimi puščicami iz svilnatih
rudečih trakov. Na vrh tega lišpa je bilo pero natak-
njeno, kakor zastava, ktero se je v zraku zibalo. Oko-
li čela so bili lasje kakor kroua zloženi. Biseri in
zlate sponke so jih kinčale. Iz srede je molela zlata
rožica na kviško, kakor iz polžove hiše. Okoli soucev
so se vile narejene cvetlice.

En večer postopa, pred ko je bila koliba odprta,
slabo oblečen mož okoli nje, in jo skrbno opazuje.

Čudna se mi zdi ta pekarija, de; tič spozna čeka,
pravijo: hočem postaviti svoje oči na stražo.

Zdaj se je odprlo zagrinjalo na voznih vratih, —
kraljica je sedela pred pouvo.

„Julija“, zakriči slabo oblečeni mož, in meni
nič, te bi nič, vtakne obraz v vrata.

„Mečojedec, si tu!“ se Julija zasmije, zame-
rila ti nisem bila, če ni si bil prišel se priklanjat.

„Verujem ti, tudi če mi tega dvakrat ne poveš,
pa vendar sem tu.“

Ako hočete skladancev kupiti, poiščite v galjufi,
imate li evenka... Pa ne hodite po gostem sem, ali,
še boljše, zabite se verniti!

Te besede so prišle iz notrajnega prostora voza.
Pa mečojedec se ni dal odgnati, ter vtakne še enkrat
glavo v voz in zagleda zadi čemernega moža.

(Dalje prih.)

kajti tako imenovano prirojeno pravo, na katero smo se dozdaj vedel naslanjali, nima za praktičnega državnika in sodnika več voljave, kakor državno pogodbo za Napoleona, in pisane ustave za marsikterega vladarja in ministra vsem prisegam naujo vkljub."

Tukaj ustavimo se za danes.

Ogled po svetu.

Avstrija.

iz Trsta. Dogodki protoklega tedna so veliko važnejši, ko se je izprva mislilo; manj pomenljivi pa so glede na to, kar se je zgodilo, kot glede na to, zakaj se je zgodilo. Vsacomu resnicoljubnemu človeku, ktero koli narodnosti in ktorih koli političkih misel, mora biti mar, da se na tanko zve, kaj in kako je bilo in zlasti zakaj je bilo in kam vsa ta reč mori. Zato je neobhodno potrebno, da ojstro, kropko, nad vsomi strankami stoječe sodništvo do dna vse preišče. Da si ravno so dajo že zdaj s prsti potipati nagoni in namere vseh teh homatij, homo vendar potrpežljivo čakali, da sodnija vso resnico razglasi. — Med tím naj dopolnimo objektivno in nepristransko razložbo obžalovanja vrednih dogodkov samih in pa tega, kar sta mestno starišinstvo in zbor okoličanov na Občini (18. t.m.) v teh zadevah obravnavala in sklenila.

Povod topežnji uno nedeljo (12. julija) po noči je bil ta-le: Vračalo se je iz Rojana domu k sv. Ivana *) kakih 50—60 (slovenskih) okoličanov in med njimi nekaj neoboroženih stražnikov okoličanskega batalijona. Pred njimi je bila zastava y slovenskih barvah. Iz Rojanov St. Ivan pa se mora iti nekaj poti po mestnih ulicah. St. Ivančanje se bili židane volje, poli slovenske peami in vpili večkrat navdušeno „živio“ narodnosti slovenski, papežu, Avstriji in cesarju (tako pripoveduje „W. Z.“). V ulici Arquedotto začno jim odgovarjati trop meščanov: Merda l' Austria, viva l' Italia, viva Garibaldi itd. Valed tega se vname prepir in topežnja, v kateri so nekteri kmetje potolčeni bili, meščane pa so zapodili okoličani nazaj do kavarne Chiozza-ve. Tu so se meščani ustavili, hoteli vdreti v kavarno in napravljali se iznova kmetje napasti, toda je mbranil to en policijski uradnik, kteri je bil priteklo s policaji in okoličanskimi stražniki. Ta patrula je pregovorila z lepa okoličane, da so šli domu. Ubogali so zdajci, ter odšli med klici „Viva l' Austria,“ „viva Francesco Giuseppe“. Ljudje, ki so bili zraven, trdijo, da je okoličanska straža si nar bolj prizadevala, svoje ljudi pomiriti in z lepa domu spraviti.

V ponedeljek čez dan nič posebnega; samo govorilo se je o marsičem, med drugim so tudi to razpravljali, da mislijo vdariti okoličani zvečer v mesto in meščane napasti. Okoličani so bili res razdraženi, ali da bi bili imeli namen, v mesto pridreti, od tega ni bilo nikacega sledu.

Zvečer okoli 9. ure so se začeli zbirati mladi ljudje iz srednjih stanov blizo kavarne Chiozza-ve in endot okoli po ulicah Torrente in Corsia Stadion. Zopet se je trdilo, da se vzdigujejo kmetje v mesto, toda vse je bilo le izmišljeno.

Za vsako silo se je postavila na ogled, zad za Chiozza-vo hišo v neki stranski ulici policijska straža, nekaj o. k. vojaških policajev in nekaj okoličanskih stražnikov. Ko je bila ta straža neznanila, da hrup rase, bilo je poslanih 48 mož vojaške policijske straže z mnogimi uradniki policijskimi v uniformi na dvorišče velike kozarne (v ulici Torrente).

Okoli 11¹/₂ u. se vzdigne trop lepo obločenih mladih meščanov od Chiozza-ve hiše proti česki kavarni („Boemo“) in se obrne v ulico Geppa. Tam srečajo nektere ljudi iz naj nižjih stanov s kterimi se začnejo prepirati in kregati; ališi se zdajci prvi strel. Ob enem je spustil nekdo blizo pričkaveev in borivoev svetivko (svečavno kroglo) kvišku; bilo je to brž ko ne znamenje, da se ima borba pričeti.

Boj popisovati, je skoraj nemogoče, ker niso še na tanko znane vse okolnosti, pa bi tudi našim bravcom popis bil nerazumljiv, ker ulic ali ne poznajo, ali

*) Rojana je proti severju od mesta, nad kalodvorom; sv. Ivan proti jutru. Pta.

si jih misliti ne morejo. Develj naj bodo te le okolnosti, da, ko je policijska straža množico od kozarne nazaj potiskala, so leteli in neke krčme kozarci in vrči nad stražnike; drhal je nabala s palicami po stražnikih in ustrelilo se je izmed nje nekoliko krat s pištolami.

Nekega mladenča, ki je bil prišel po naključji v gnječo, so našli mrtvega; pozneje se je zvedelo, da je sin imenitne tri. družine, Adolf Parisini. Bil je prebuden in razsečen z bajoneti. Od zad z revolverjem ustreljen je tudi nek podčastnik-kadet infanterijskega polka Kuhp-ovega, Frano Suša (naš rojak), ravno na odpustu v Trstu; umrl je tretji dan po tem. — Število ranjenih ni še na tanko znano. Hrup in boj je trajal od 11¹/₂—12¹/₂ u. po noči. Ko so prišli vojaki, (2—3 kompanije), je bil že mir storjen.

Trdilo se je, da sta policijska in okoličanska straža na množico streljali; tisti, ki so bili zraven, niso slišali ko 7—8 krat ustreliti, in sicer s pištolami in revolverji s puškami nobenkrat. Gotovo je, da do sedaj ni še znano, da bi bil kdo ranjen s kroglo iz puške. Ali so se policijski stražniki, ko so red delali, prenačili, pokaže preiskava. — To so dogodki 18. t. m.

14. t. m. (v torek) je razdraženost v mestu in okolici do vrha priklopala. Bati se je bilo novih nerodnosti in bojov po noči. V okom se jim je mislilo priti s tem, da so okoličanske stražnike ponočnega patrolovanja oprostili ter da je začela vojaščina patrolovanje opravljati. Ne vemo pa, koga zadeva odgovornost, da so okoličani po navadi oboroženi v mesto, na glavno stražo prišli, da so jim pa tam veleli, orožje odložiti, in neoboroženim med razdraženimi meščani domu iti. Nekteri gospodje od municipija in sam policijski direktor so si sicer prizadevali napadeno okoličane braniti, pa ni nič pomagalo, tepeni so bili in zasramovani; celo policijskemu direktorju samemu so klobuk z glave zbili. — Da je množica po mestu rogovillila in razsajala, smo že v posl. listu povedali.

15. t. m. je drhal tudi kakoga civilnega policijskega stražnika pretepla. En trop z nekako zastavo je obhodil mnogo krčem in kavarn, povsod jedel in pil, pa nič plačal, češ, da že papež plača, pa so vendar nektere polovili.

16. t. m. ob 11. uri je bil slovesni pogreb nesrečnega A. Parisi-a (kterega stariši stanujejo v tisti hiši, kjer papežev konzul, kteremu so bili 10. t. m. grb doli zbili): 30 tisoč ljudi je bilo neki po koncu; veliko jih je šlo za sprevedom, drugi so gledali. Po oknih je visela večidel črna. — Vabila h pogrebu — prav za prav demonstraciji — so bila povsod prilepljena in so jih vsakomu ponujali; bile so pa mnogotere psovke na njih zapisane zoper okol. stražo in policijo; namesto besede „umrl“, je bila beseda „tolovajsko umorili“ ga okol. stražniki, policijski beriči itd. Pred veliko cerkvijo sv. Justa sta imela glasoviti „ljudski tribun“ Hermet in Vidaković mrtvem v spomin govora. — Vojaški poveljnik, fml. bar. Wetzlar, je bil dal povelje, da ne sme tisti dan nihče iz okolice v mesto.

V saboto 18j7 večer ob 8. uri je bil svečani in sijajni pogreb omenjenega kadeta — podč. Fr. Suša-e. Ne le vsake sorte vojaščina in častniki, timveč tudi še več ljudi, kot za Parisi-om, je šlo za mrtvaškim vozom. Streljali so rajneemu na čast na tistem mestu, kjer ga je bila iz hiše stopivšega, krogla zadela. Tudi iz Ljubljane so bili prišli oficirji njegovega polka k pogrebu.

Municipi je izdal skor vsak dan kak razglas, da bi meščane pomiril. — V saboto večer je bila tista seja, v kateri se je bralo spominško pismo, ktero je nesla deputacija ministru notranjstva na Dunaj in v kterem zahtevajo 8 reči. *) Obravnavala sta se tudi v tej seji protesta zoper papežev ogovor (allokucijo) in zoper čeg. namestnika razpis v Times-ovi zadevi. G. namestnika bar. Bach-a razpis je obsojen; Times ima prav!

*) Zahtevajo: I. da se ojstro preišče, kako se je (18j7 in 18j7) policija obnašala; II. da se imenujejo za vodstvo javnih uradov domače (slike, se ve del) osebe, ki jih imajo ljudje radi, ali pa lake tuje, ki so nepristranske in imajo sploh potrebna lastnosti; III. minister naj bi pripomogel, da se okolični batalijon pravilno razpusti; IV. Polcija v mestu naj bi se izreči'a municipiju samemu; V. da sme napraviti municipi posebno mestno stražo; VI. dokler ni ta mestna straža napravljena, naj bi skrbeli za javno varnost za te odbrani meščani; VII. vojaščina naj še na dalje patroluje; VIII. Dosedanja vojaška in civilna policijska straža naj se odpravi. Pta.

Dandavno je bilo pričeno v saboto (1877) označilo, da je mir med meščani in okolici — samo da okol. straža ne bude opravljala več ponočne službe v mestu — in 19%, je bilo res že vse živo okoličanov po mestu, vendar so začeli takini že tisti dan 2 okoličana blizu neke kavarnice lepati in so se ljudje zbirali, da je morala že zopet vojaščina za orožje zgrabiti; hujšega pa ni bilo.

Na Občini so se zbrali v saboto vsi župani in delegati okolice tržaške (39 vseh skup). Zbor zagotavlja in potrjuje, da v vsej okolici ni bilo nikjer ni pretopov ni razkalitov; protestuje zoper laži, ki jih trosita „Cittadino“ in „Neue freie Presse“; zahteva, da morata vse prekalitati, kar sta pisala, če ne, da ju bude zbor tožil, ker *kujakata in dražita slovenske in laške ljudi v tako nevarnem času*; slednjič okoličane hvalijo, da niso oni miru nikjer motili, in jim priporočajo, naj bi ga tudi v prihodnje ne kalili; pošten in prisrčen je pa zlasti razglas meščanom namenjen; glasi se tako:

Meščani! Tudi Vas zagotavljam, da ne pripisujemo Vam skrajnega mira; našega medsebnega prijateljstva in vzajemnosti zadnja žalostna dogodka se razdero; mi potrebujemo Vas in Vi nas. Nas vaše stoletna prijateljstva vez, močna in trdna dovolj, da jo ne pretrgajo hudobni neklepi. Ne bojte se obiskavati okolice, porok smo Vam, da se nič zalega ne stori nobenemu, kdor ne draži in ne podpihuje našega ljudstva. — Z Bogom!

Sklenil je dalje zbor okoličanskih veljakov na Občini te le točke:

Mestnemu starešinstvu se poda plamo, v katerem bodo razložene želje okoličanov in se zavrnejo laži in kar se jim po nedolžnem podtika. — Okolični batalijon naj ne opravlja več ponočne straže v mestu, ker to ne spada v njegovo dolžnost. — Predmestni kraji (contra-de suburbane) naj bi se deli v policijskih zadevah pod magistrat; cesarska policija naj bi se tod odpravila, ter prevzelo naj bi stražo pač in po vsi okolici okolično krdele proti primerni plači. Oba ta poslednja navsota sta obveljala enoglasno.

Dopis.

Iz Remč 20. julija. s. — Novoga župana imamo! Mecca decembra 1. l. izvoljeni g. Andr. Lašič se je županstva odpovedal. Sedanji naš župan je tukajšnji posestnik g. Ivan Jilek, po rodu Čeh, c.k. pomorstveni oskrbnik v pokoji, mož zveden v vseh rečeh, da malo kdo tako. Ne le n. pr. Evropo vso pozna, timveč tudi v Ameriki in Avstraliji je v mladih letih mnogo skušal in prestal. Ko se je rajni cesar Maksimilijan pogajal zastran nesrečnega trona, mehikansk-ga, bil je g. Jilek (čigar brat je bil zdravnik Maksov v Miramaru) poslan kot poročnik v London in Rim itd. — Nadjamo se, da je naše županstvo v dobrih rokah.

Ali to ni, kar se mi je zdelo dopisa vredno, nekaj drugega dela dotično našo sejo nekako imenitno. Politiški g. komisar pri volitvi je znal sicer slovenski govoriti, pisanja pa ni zmožen. Videlo se mu je, da bi bil imel raji zapisnik nemški ali italijanski; pri nas pa to ne gre, ker smo že pod poprejšnjim županom slovenski kot uradni jezik vpeljali. Bodi, da je mislil, da naš tajnik zapisnika po vseh uradniških sekiricah zložiti ne zna, bodi iz drugega namena, pozudil se je sam, da bo on zapisnik, pa po nemški narekoval. Prav, se mu je reklo, ga pa potle poslovenimo. Naš tajnik, gozp. učitelj Bajec, pa ni hotel čakati, da bi bil še le poznoje prestavljal, ampak je že sproti, med narekovanjem, vse še tako zavite periode nemške uradniške pisave tako izvratno poslovenoval, da ni niti jeziku našemu, niti misli narekovavčevi sile delal. Gospod komisar se je jako zavzel in mu čestital. Tudi dva nasprotnika slovenskega uradovanja sta morala priznati, da se že zdaj in ne še le v 12 letih slovenski uradovati da, če kdo jezik zna. To jim je naš tajnik dokazal ad absurdum. Tisti, ki so nemško narekovanje razumeli, so potrdili, da je protokol natančno poslovenjen, ves zbor pa je s pohvalo pritrdil, da je protokol tudi vsem razumljiv. Gospodu komisarju se je zdelo menda nemogoče, kar je pri nas s svojimi očmi videl in sam slisal, tim bolj nemogoče, ker je bil iz nekega drugega kraja družih skušenj s seboj prinesel. V tistem kraji je šlo neki tudi za prestavljanje zapisnika, štirje jezikoslovci so se vtikali v to opravilo, pa ravno zato ni šlo nič kaj prav, in to je bilo menda g. komisarju oplašilo, da ni imel zaupanja v naš jezik.

Tega pa brž ko ne ni pomislil, da vseh tistih nepiljk ni naš jezik kriv, in da ne bi jih bilo treba, ko bi on znal narekovati po slovenski. — Oh organizacija, organizacija! prinesi nam mož, da bodo našim potrebam in postavnim zahtevam kos!

Iz št. Andreža (pri Gorici) 21. jul. N. Večkrat slišimo reči: Goriška okolica je kakor vrt; pravi raj jo. Kar jo pa tako lepo dela, so vrste trti (plante). Zorane so njive proti vsem stranem sveta, in ta razlika mika, če ne, bi bilo vse predolgočasno, očesu nepriselno, ko bi se namreč vsa 2 uri dolga in poldruga široka planjava le od severja proti jugu ali pa od jutra proti zahodu orala in bi tudi vsi batalijoni „plant“ tako razpoutavljeni bili. — Saino ona razlika nič kaj ne mika; ta namreč, da je še veliko njiv, ktere se obokasto (krevljasto) orajo. Naši stari so bili pametni ljudje, ali poti niso po svoji pameti delali, ampak po volovski, in tako menda tudi orali so, kakor so volji in konji hoteli. Pa ne le za oko so grde tako krive njive, tudi še drugo krivice od tod izvirajo. Ni li to mnogokrat vzrok propirov med mejači (konfinarji)? Tudi če orač noče, zajde pri takem krivom oranji v sosedovo zemljo.

Gospodarji! Zdaj bi bila lepa priložnost, to napako popraviti; zdaj, ko se bo napravljala nov kataster. Zmenimo se, da si med sabo njive zravnamo. Kjer je kaka stara planta, ki je po grozdni boleznih tako oslabela, izkopajmo jo in naredimo oranje in nove plante ravne, da bo lepše za oko in ne nevarno, da homo rili v leško zemljo. Proutarite ta svet!

Domači novičar.

(Poduk o verskih postavah), ki ga je, v latinskem jeziku, ravno kar razpoutal pr. naš ordinariat, je celo neodvisen izdelek prvzv. kn. nadškofa. Hladnokrvnost, mirnost in zmernost, pa jasnost in določnost, to so razznamki kratkega pa jedernatega pastirkega lista „Boga kar je Božjega; cesarju, kar je cesarjevega“! Evo s modro roko načrtani „modus vivendi“ za duhovščino Goriško. Po vsestranski učenosti so si utrdili naš viši pastir visoko nad dimnimi oblaki sedanje borbe svoje stališče, s kterega v vseh okolnostih prostodušno gledajo ravno tako tje čez bebasti, opičji liberalizem, kakor sem čre, enostransko, tesnostenno učenost, ali zagovodno pobožnost in neprevidno gorečnost.

(Goriškim udom „Slovenske Matice“) dajamo za znanje, da nam je poslal sl. odbor Matičin več iztisov vabila k IV. običnemu zboru „Sl. M“, kteri bo v Ljubljani v sredo 6. avgusta ob 9. uri dop. — Ker vseh družbenikov ne poznamo, prosimo, naj bi se sami oglašili ali poslali po vabilo, ktero obsega tudi dnevni red običn. zbora, račun za čas od 1. jul. 1867 do 1. julija 1868, in proračun od 1/7 t. l. do 1/7 1869.

„Slovenskemu Narodu“

v drugo.

Imeli smo že pripravljen prav „krepek“ odgovor sestavku „Domovini“ v listu 44. „Slov. Naroda“ od 16. t. m. Ne le rekli, tim več dokazali bi bili, da pride „Narod“ ob vso čast in veljavo, če bode tistih reči v svoje predale sprejemal, kajti ročnega se previdno ogiba pisatelj, samo tu pa tam nahajamo kak spačen naš stavek ali kak podtaknjen nam polog. Zabavljanje pa, naj si bo še tako neslano, škodi — verujte nam, — več „Narodu“, nego „Domovini“. Temu imamo mi živih prič in — „gmotnih“ dokazov (Hvala lepa za reklamovanje, nekaj je konec junija vendar le zdalo!) Odložili smo pa energični odgovor zato, ker smo naleteli v listu 45. od 18. jul. v sestavku „Bog visoko, a cesar daleko“ na besedo „sprava“, „Glas sprava, sloga je izrečen o pravem času, našel bo obilnega odmeva po slovenski zemlji“, itd. Ker je besedo sprava prva izrekla „Domovina“, nočemo, da bi jej zdaj kdo očital, da je ona, ki spravo moti in zavira. Veseli nas, da tudi „Narod“ priznava, da nam je sprave treba. Spravi tedaj žrtujemo marsikaj grenkega, kar smo se bili namenili na vsa usta „Narodu“ povedati. Samo zastran nekterih reči — in sicer ravno za sprave del — moramo se vendar le z „Narodom“ pobotati.

„Narod“ piše: „... raje vidimo, da „Dom“ nekaj korakov od nas proč ostane“, (a ne da bi nam roko poljubovala). Ne zamerite, častiti „Narod“, je začela li „Domovina“ za Vami hoditi, bližati se Vam, ali Vi njej? Več mesecev je že, kar pod njenim oknom izprva še „sramožljivo, potle zmira“ „pogumnejše“ pojete, in v poslednji njej posvečeni pesnici imenujete jo celo že botro! „Dom“ Vam bo rada botra; ali, če je ona Vaša botra, ste Vi njen boter; med botri pa mora biti po lepi slovenski šegi prijaznost večja ko med bratom in sestro. Tedaj „na zdravje“, boter „Narod“! — Beseda „ovčja čeda“ je Vaš iznajdek — to čast Vam radi prepuščamo; — „Domovina“ si jo je od Vas na posodo vzela. Steer pa je nismo prilastovali vsem prejemnikom in čitateljem Vašim, ampak samo tistim, kateri vse verujejo, kar jim „Narod“ pove, in zlasti tistim, kateri hitijo lizat novo sol ovadniške modrosti, s katero samoprudajo se on poča. Žalostno bi bilo za „Narod“ in za narod, ko bi vsi „Narodovi“ čitatelji bili ovce.

Da smo abotnega ovaduha „Domovino“ „officiozus“ imenovali in to besedi med oklopaji pazko „př-zor“! pristavili, prihaja od tod, ker ga ni bolje poznamo, ko Vi. Vredništvo „Narodovo“ pozna ga po tom, kar mu on piše, znabiti tudi osebno; a mi ga ne poznamo samo po obrazu tim več po obrazih, kajti on je „officiozus“ na dve plati. (Sapientis sat!). — Naj gleda pa officiozni „Narodov“ Janus, da ne trošči z jasnega strela, in znabiti, kedar in kakoršne se on naj manj zanesce. Da nismo do sedaj umazanega domačega narodnega perila pred svetom prali, storili smo to iz spoštovanja do naroda, a ne do njega; v „prisiljenom stauu“ nas ne bodo več vezali nikaki oxiri. Toda dovolj o tom. „Narod“ pa naj pomisli, da, kdor nima česa „tajiti“, tudi ničesa tajiti ne more. Kar „Domovina“ po vsem svojem zapopadku očitno kaže, tega ni treba dokazovati.

Hi koncu še nekaj suboparnega, jezikoslovskega. Tistemu gospodu, ki je pisal odvrnitev „Domovini“, priporočamo, naj bi vsako toliko Janežičevo slovnico ponavljal. Da ne bo pisal v prihodnje tako: „naš list (sic!) ne beró ljudje,“ naj prebere v III. popravljenem natisu Janežičeva slovnice od l. 1864 na strani 171. — § 318. — Da se da „passiver Widerstand“ naj léže položeviti s „passivni upor,“ vemo tudi mi; ali, s tem, da smo rabili mi raji znana slovenska izraza „tih“ in „upiven“ (ki nam ja tudi Wolfov slovar na strani 1142. potrjuje), kóheli smo ustreči „Narodu,“ čigar dopisnik nam je ni davno očital, da smo v spisu „Gorica“ upotrebovali preveč tujih besedi.

V rečen razgovor ne moremo se spuščati z „Narodom“, dokler nam na naša vprašanja v listu 28. „Dom“ ne odgovori, in naših ondašnjih razlogov ne spodbije; kajti ogibati se jih, to ni spodbijati, in naše besede in reke pačiti, pa kovati iz njih tope pušice, to ni dokazovati.

Knjževno-društvene stvari.

XI. odborova seja slovenske Matice.

v Ljubljani 9. julija.

(Po „Novicah“.)

(Dalje).

Došel je odboru obljubljeni rokopis „Slovenski zidar“, ki ga je spisal Fr. Vodopivec, učitelj na reški realki. — Odsek za izdavanje knjig ga je na presodbo izročil g. Fr. Tomšiču, začasnemu učitelju ljubljanske višje realke. — Hafnerjev rokopis „Slov. stenografija“ je bil na presodbo dan g. Stemplharju; ta pa je kmalu potem zbolel in še zdaj bolnu leži; zato ni mogel lotiti se svojega posla. Kaj naj se zdaj stori s tem rokopisom? (Odbor sklene, naj se g. Kaprec naprosi, da pregleda rokopis in potem tudi naprosi stenografično društvo v Pragi.) — Ko se je izvedelo po slovenskih časnikih, da je med Stanko Vrazovo literarno zapuščino mnogo spisov v slovenskem jeziku, ki so last Matice ilirske, ktera jih ne namerava izdati obrnil se je tajnik Lézar najprej do g. Ferd. Kočvarja, ki je v časnikih sporočal o teh spisih, in potem 15. junija do ilirske Matice same z vprašanjem: ali ona ne bi hotela posestrimi svoji v last izročiti Vrazovih spisov ali saj pripustiti, da jih natisne. Uradnega odgovora še

ni smo prejeli; a iz zasebnega pisma davnega došlega iz Zagreba, izvedamo, da je Matice ilirska naši odstopila Vrazovo zapuščino. — Popraševanje po tej zapuščini je g. Kočvarju dalo povod, da se ponuja za uredbo te zapuščine in pri tej priliki še nasvetuje: naj bi Matice jela nabirati in zaporedoma izdajati narodno blago. (Prebere se Kočvarjev list in odbor sklene, ta nasvet in Stanko Vrazovo zapuščino, ko dojde, izročiti posebnemu odseku, v kterega se volijo odborniki Svetcu, Solar in Praprotnik.)

O Debeljakovi zapuščini poroča tajnik tako: Po mnogih jako zapletenih zaprekah, ktere so bile sklenjene s pozvedovanjem o vrednosti laških obligacij, smo prišli do tega, da smo preračunili vrednost vse zapuščine o dnevu Debeljakove smrti (18. oktobra 1867 l.). Ta znaša:

a) v premakljivih rečeh, ki so še v Trstu, kjer se bodo tudi prodale, če se že niso	318 gold. 93 kr.
b) v gotovini v srebru in zlatu	1.877 " 02 "
c) v srebernini in dragocennostih	70 " — "
d) v hranilničnih bukvicah	1.825 " 71 "
e) v laških obligacijah	30.612 " 96 "

Skupaj . 34.704 gold. 62 kr.

Tako se je inventar vložil pri sodnji, da se odmeri 10 % percentni davek, ki bude, ako se potrdi ta izpoved, znesel 3470 gold. 46 kr., za ustanovo, ki jo je naredil blagi dobrotnik, sva pooblaščenca glavnih dedov c. kr. deželni vladi ponudila 6000 gold. (ta ponudba pa še ni rešena). Po plačanih drugih malih volilih in izvršitih stroških utogne toraj čiste zapuščine ostati okoli 25.000 gid., od kterih Matice dobi petinko, to je 5000 gold. (Kog. prih.)

Drobtinica.

Slavni Čitalnici Mariborski.

Od letošnje naročnine za tekoče leto, ktero smo prejeli 26. dec. l. l., ostaja po odbitih 1 : 75 gid. za dovedanje liste „Dom“ še 1 g. 25 kr. Ako temu znesku prištejemo še 23 kr. za marko, ki jih do konca leta pribrajamo, imamo gotovine skupaj 1 g. 48 kr. a. v. Tu znesek smo podarili onemu ubogemu tukajšnjemu dijaku, kteri se sl. društvu priščno zahvaluje.

Umrli v Gorici

od 15. do 11. julija.

13.7. Marija Griu 37 l., diurnista soproga, za vnet. treb; Valentin Barbiere 68 l., delavec za plućnico; 17. Eugenijska Ukmar 2 l., vstarije otrok, za gržo; Leopolda Louvier 46 l., čevljarja hča, za hibo pri srcu; 19. Marija Zamni 49 l., kmetica, jada; 20. Valontina Montaudi 36 l., kmetica, za bol. v obistih; 21. Mikael Vrsintin 20 l., kmet, za sušico; Jožefa Primus 1 l., 2 m. pivarski otrok, za sušico; Alojz Paulin 2 m. 14 d. vinarja otrok, za buhastjo.

Borsni kurs 2x. julija. Metall. 59:70; narodno posojilo 63:80; London 118:50; adžjo srebra 111:—; cekini 5:37.

Loterijske številke. Na Dunaji 15. t. m. 69, 88, 36, 41, 49. — V Trstu 22. t. m. 57, 39, 2, 51, 31.

OZNANILU.

Po višem privoljenju bo tukaj v Senožecah eno uro poti od železnične postaje Dinča, od meseca julija t. l. naprej vsako leto zraven dveh obstoječih tudi osem novih (navadnih) sejmov za živino i razno drugo robó, namreč, vsaki prvi ponedeljek mesecov marca, aprila, maja, junija, julija, avgusta, septembra in oktobra. Če pa na ponedeljek kak praznik zadone, prestopi sejn na drugi dan, na torek.

Tržna županija v Senožecah

dne 4. julija 1868.

Župan:

Zelen i. r.